Tjele på tværs

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Personer på ovenstående billede er Richardt Nielsen sammen med sine forældre. Adressen er Vestergade 56, Ørum. Billedet er fra 1917-18. Richardt var Sognerådsformand i Ørum-Viskum-Vejrum kommune. Læs om familien på side 7

Medlemsblad nr. 1, 30. årgang 2023

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Navn, adr., tlf., mail: Funktion 2022

Karsten Sørensen Vestergade 8, Ørum - 8830 Tjele 86653164 / 42251520 karsten@orumnet.dk	Formand
Karen Vesterby Melgårdsvej 15, Rødding - 8830 Tjele 40640429 vesterby@godmail.dk	Næstformand
Per Vester Lærkevej 21, Ørum – 8830 Tjele 40486029 begtrup23@gmail.com	Kasserer
Jørgen Dalager Midgårdsvej 3, 8800 Viborg 23478928 nederskov@dalager.com	Redaktør – Tjele på Tværs
Lis Jensen Flarupvej 14, 8830 Tjele 28438805 flarupvej14@fibermail.dk	Sekretær
Jan Dalsgaard Johannesen Norupvej 8, Vammen – 8830 Tjele 86690905 jan.dalsgaard.johannesen@gmail.com	Medlem
Marianne Lybek Witt Søndermarksvej 13, Ørum – 8830 Tjele 25610087 mariannewitt@hotmail.com	Medlem

Suppleanter:

Per Busk Sørensen
Meldgårdsvej 47, 8830 Tjele
30660296
perbusk@gmail.com

Nils Kofoed
Søndermarksvej 27, Ørum 8830 Tjele
61717543
loneognils@gmail.com

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele
tlf: 2987 6703
e-mail: info@tjelearkivet.dk
www.tjelearkivet.dk
Åbent hver mandag fra kl. 14 - 17.
(Ferielukket i juli måned)

Foredrag om Marie Grubbe

På tre dejlige sommerdage i august var Tjele Gods rammen om foredrag om Marie Grubbe.

To gange lagde Sønderhuset lokale til, og det tredje foredrag blev holdt i Tjele Kirke, og i alt havde foreningen den glæde, at ca. 275 mennesker deltog.

Foredragsholder Marianne Christensen (MC) har gennem en årrække indsamlet meget materiale om Marie Grubbe, og derfor takkede MC ja til at holde foredrag i de lokaler, som Marie Grubbe havde færdes i.

MC er en engageret historiefortæller, og hun byggede sit foredrag op omkring en ældre Marie Grubbes vandretur på 20 km fra hjemmet Sct. Hansdag 1716 til Kibinge kirke for at hente almisse. Under vandreturen fortæller hun sine livserindringer.

Barndomshjemmet var på Tjele, hvor moderen dør, da Marie kun er en lille pige. Det første ægteskab er med Ulrik Frederik Gyldenløve, hvor livet leves på Beldringe og Ackershus i Norge. Det andet ægteskab med Palle Dyhre med bopæl i Viborg og Tjele og endelig det tredje ægteskab med Søren Sørensen Møller, der var kusk på Tjele. Parret bliver bortvist fra Tjele og lever i fattigdom på Falster, hvor Søren ender med at forlade Marie.

Ifølge kirkebogen for Allerslev sogn er Marie Grubbe (Madam Grubbe) død 24. januar 1717.

Karen Vesterby

TJELE PÅ LANGS – 25 ÅR

Overskriften fortæller lidt en historie i sig selv.

Det er imponerende, at en lille kommune, som Tjele Kommune i sin tid var, kan give stof til så mange gode historier og beretninger om stort og småt gennem tiderne.

Dette års bog har, som sine forgængere, rigtig mange beretninger om mennesker, for hvem det at have levet en større eller mindre del af sit liv i det, der blev Tjele Kommune, har haft stor betydning.

Vi får beretningen om den lille pige Rikke Dal Støttrup, som voksede op i Kvorning og senere blev chefredaktør for ALT for damerne. Hvordan opvæksten i de små trygge rammer gav god ballast til senere i livet at give sig i kast med store livsopgaver. Som hun selv siger. "Det at være tømrerdatter fra Tjele bærer jeg som et hædersmærke".

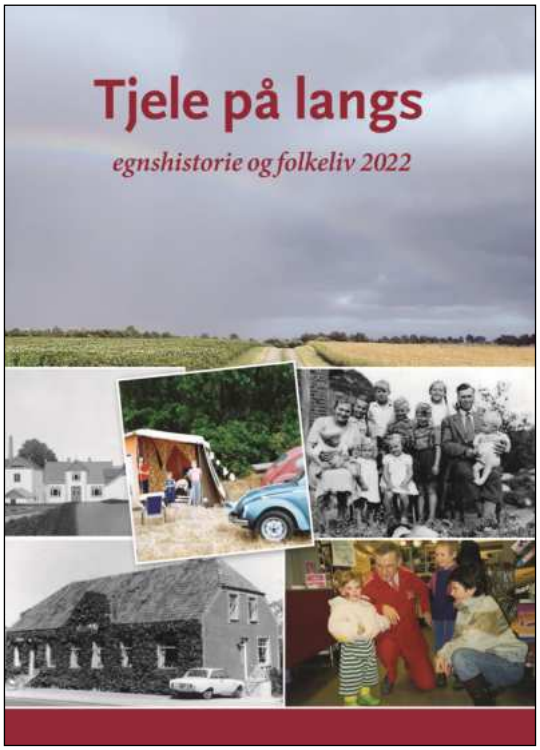

Sloganet "Jeg er din købmand, og jeg er ikke ligeglad med dig" kender vi fra en TV-reklame, men det kunne såmænd også sagtens være udtalt af en anden af bogens beskrevne personer: købmanden fra Løvel, Erling Thorup. Vi får en varm fortælling om et menneske, som virkelig har formået at sætte mange ting i gang i sit nærmiljø og blive kendt og dybt respekteret for det.
Der er historien om familien Halskov, som gennem flere generationer varetog det til tider trælsomme job at være landsbygraver ved Bigum Kirke. Et job, som

de færreste bemærkede i dagligdagen, men som alligevel blev lagt mærke til, hvis det ikke blev udført omhyggeligt.

Nogle af kommunens skolers historier bliver også fortalt. Både nogle af dem der ikke er mere og nogle af dem, som stadig fungerer. Ø skole, som lukkede i 1959 får en fyldig beskrivelse. Det samme gør Hammershøj Skole og Tjele Efterskole, som blev verdens første skakefterskole. Man får her rigtig fine fortællinger om livet på skolerne gennem tiderne, krydret med anekdoter og beskrivelser af livet i vore folkeskoler, som det foregik dengang.

Ovenstående nedslag i **Tjele på langs 2022** er kun et sparsomt udpluk af bogens indhold. Bogen er fyldt med 15 rigtig interessante beretninger om vidt forskellige emner, som alle er med til at give et varieret indblik i den gamle Tjele Kommune. Sammen med tidligere årgange er den med til at give et næsten komplet billede af folk og fæ og deres hverdag i vores gamle kommune.

Så hvis du har lidt interesse for vores lokale historie, bør du investere i denne bog og måske også anskaffe dig nogle af de tidligere årgange, hvoraf en del stadig er på lager.

I slutningen af denne bog er der et komplet indeks over samtlige artikler i de tidligere bøger, som du kan ty til, hvis der er et bestemt emne, der kunne have din interesse.

Anmeldt af Per Busk, Rødding.

Bogen kan købes hos Lokalhistorisk Arkiv i Ørum for 150 kr.

Historisk Samfund For Viborgegnen

- udgiver hvert år en årbog, som den 21. nov. blev uddelt til medlemmerne. Foreningen dækker som skrevet "Viborgegnen" , så der kan også være artikler som dækker "Tjeleegnen" ligesom arrangementer og foredrag i foreningen også går ud over bygrænsen.

Når jeg her henviser til årbogen skyldes det især, at en artikel er meget interessant også på Tjeleegnen. Annette Østergaard Schultz, Arkivar og seniorforsker ved Rigsarkivet, Viborg. har skrevet denne artikel:

"Tvangsfjernet?
Fattigvæsen, familieliv og forsørgelse på Røddingegnen ca. 1830-1880."

Annette skriver i indledningen :
"Artiklen vil med eksemplet om Ane Dorthea Hansdatter vise, hvad en ugift mor og andre fattige var oppe imod. Hvilke vilkår levede en ugift mor under, og hvordan kunne omstændighederne tvinge hende til at give afkald på sit barn? Den vil også vise, at det ikke kun er i det 21. århundrede, at kvinder kan kæmpe indædt for alligevel at få lov til at beholde barnet ."

Og så fortsætter hun:
"En ugift, gravid kvinde. 1828
Allerede inden sin fødsel skabte Ane Dorthea Hansdatter postyr. Hvis man spurgte fattigvæsenet, skabte hun i særlig grad bøvl og besvær for fattigvæsenet i Rødding."

Ane Dortheas mor Marie giver udfordringer for præsten i Rødding og fattigvæsenet i sognene i Rødding, Løvel, Pederstrup og Vammen.

Annette Ø. Schultz skriver ikke kun om Ane Dorthea, men også på de generelle forhold :

"Hvordan gik det med de børn, som i Rødding Sogn blev født uden for ægteskab?

Over de 60 år fra 1820 til 1879 blev der født 82 børn af ugifte mødre i Rødding Sogn, tre af dem var dødfødte eller døde inden dåben. I samme periode blev der i alt født 871 levendefødte børn. Andelen af såkaldt uægte børn var 9 %. Det var lige under landsgennemsnittet, som også omfattede illegitimiteten i byerne, der traditionelt var højere end i landdistrikterne."

Jeg har af "Historisk Samfunds" bestyrelse fået lov til at lægge artiklen på vores hjemmeside. Jeg kan kun anbefale interesserede i at kigge med på *www.tjelearkivet.dk*. Her kan man finde artiklen under *Pederstruphistorie.dk - "nye artikler"*

Jørgen Dalager

Nogle flere folk var der ikke på Sødal under høsten. Her er det høstfolkene i 1883. Fot
Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv.

Lokalhistorisk arbejde på Lapidariet på Løvel Kirkegård

Foto og tekst Jonna Bach

På Løvel kirkegård har man i mange år forsøgt at bevare de gamle gravsten i den udstrækning, det er muligt og lavet et fint lapidarium. Det er en stor lokalhistorisk perle for hele sognet.

Marie og Bent Kjærsgaard Nielsen fra Lokalhistorisk gruppe i Løvel har de seneste år været flittige gæster på kirkegården, både fysisk og digitalt.

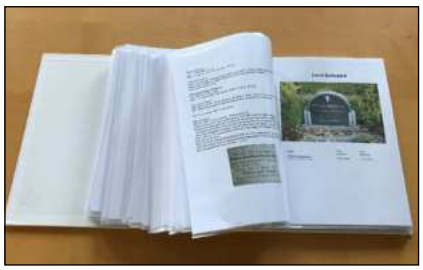

Det flotte Lokalhistoriske arbejde, som kan ses i våbenhuset i kirken og på Lokalhistorisk arkiv i Ørum

Ud fra navnene på stenene på lapidariet + nogle få ikke bevarede gravsten, har Marie yderlig gravet oplysninger frem om de personer, der engang har boet og levet i Løvel.
Kirkebøger, gamle aviser, folketællinger, John V. Nielsens fine billeder af gravstenene og ikke mindst et godt lokalkendskab har gjort det muligt at bevare nogle af de unikke historier og fakta omkring de gamle Løvelborgere. Mapperne med de mange gravsten kan ses i våbenhuset i Løvel kirke og på Tjeleegnens Lokalhistoriske arkiv i Ørum.

Marie og Bent Kjærsgaard

Tankevækkende arrangement i Bigum jættestue

En smuk og lun solskins-eftermiddag gav arkæolog Line Lybek Witt de af os, der deltog i foreningens arrangement i Bigum jættestue, en rigtig dejlig oplevelse.

Vi kravlede helt ind i stenalderbøndernes allerhelligste; nemlig deres gravkammer. Line havde dækket op med lammeskind og hulen blev kun oplyst af små lanterner. Siddende tæt midt inde i gravkammeret fortalte Line os om vores forfædres byggestil, jættestuernes konstruktion, gravskikke og hvad forskerne mener, vi kan udlede om den åndelige forestillingsverden for tusinder af år siden.

Bagefter sad vi oppe på selve højen og lyttede til sanselig musik og nød en gravøl. Der var tid til både spørgsmål af praktisk art og til de mere åndelige betragtninger. Vi blev alle lidt klogere og deltagerne har nu en endnu større respekt for de gamle rum og gravanlæg, der står spredt om i det danske landskab, og som mennesker har passet og værnet om i flere tusinde år.

Tak til Line for et givende og vedkommende arrangement.

Bestyrelsen

”Smingsvej” ???

Én af deltagerne i jættestuearrangementet var Jette Nielsen fra Rødding. Hun fortalte, at da hun var barn, boede hun med sin familie lige overfor Jættestuen. Da Jette er én af Halskovslægten, boede de fleste af hendes kusiner og fætre jo omkring Tjele Langsø, men det hændte, at der kom besøg af kusiner og fætre fra København, der ikke kendte noget til hverken gravhøje eller jættestuer, så ”dem fortalte jeg gerne, at jeg da havde min helt egen stue… om de ville med over at se?”.

Grusvejen, der løber lige fordi Bigum jættestue, fortalte Jette Nielsen, kaldte de altid for ”Sminksvej” eller ”Smingsvej”. Hvis der er læsere, der kender til hvorfra og hvorfor den vej tidligere blev kaldt det, vil foreningens bestyrelse meget gerne høre nærmere.

Marianne Lybek Witt

GENERALFORSAMLING
TJELEGNENS LOKALHISTORISKE FORENING
Onsdag den 22. februar 2023 - kl. 19.00
Tjelecenteret, Ørum - 8830 Tjele

Dagsorden iflg. Vedtægternes § 5 således:

1. Valg af dirigent og skriftfører
2. Beretning for året 2022
   Lokalhistorisk Forening - v/Karsten Sørensen
   Bogselskabet - v/Lene Hove
3. Regnskab 2022
   Lokalhistorisk Forening samt Bogselskabet - v/Per Vester
4. Budget 2023 og fastlæggelse af kontingent. - v/Per Vester
5. Arbejdsplan for år 2023 - v/Karsten Sørensen
6. Indkomne forslag.
7. Valg af bestyrelse, suppleanter og revisorer – jfr. § 8
   På valg er: Jørgen Dalager, Karen Vesterby, Karsten Sørensen* og Marianne Lybæk-Witt
   Bestyrelsessuppleanter: Nils Kofoed og Per Busk Sørensen.
   Revisorer: Solveig Nielsen og Martin Bay
   Revisorsuppleant: Keld Gregersen (* Ønsker ikke genvalg)
8. Eventuelt

Efter generalforsamling og kaffebord

Og så er der dem, der finder historien i jorden!!

Sådan indledte vi en artikel i vores blad i 2018.

Claus Olesen og **Mark Pauls** vil vise billeder og fortælle om fund i jorden, men de vil i lige så høj grad fortælle om den udvikling, de har oplevet: Detektorfund har kun en værdi, når man får historien med. De vil også vise, hvordan man ret enkelt kan finde historien på kort.

Vore to gæster vil medbringe lidt udstyr, så man kan se en detektor på tæt hold. De vil også krydre historien med lidt sjove fund, som man ikke lige forventer.

En støbt kuglefibula (-spænde) af bronze med lidt ornamentik. Før romersk jernalder.
Th. Et rasleblik af bronze med flad let udsvejet plade. Dateret germansk jernalder/vikingetid.

Lille kuglefibula af bronze, bevaret med nål og fod. Dateret til før romersk jernalder

Trefliget fibula - mangler en arm. De trefligede fibler er typiske fund fra vikingetiden. Fibula eller fibel er en fagbetegnelse på spænder, der i oldtid og middelalder blev brugt til at fastgøre tøjet.

Slyngler, sjovere og gravrøvere

True Crime fra 1790-1900 – en svunden tid i Danmark

Foredrag ved Henning Frandsen i Tjelecenteret, Ørum den 17. april 2023, kl. 19.00

Journalist, foredragsholder, og historiker Henning Frandsen er en efterspurgt person, når den gode og spændende historie skal fortælles. Denne aftens tema fremgår af overskriften, og man kunne næsten forledes til at tilføje det lidet flatterende udtryk "skiderikker".

Om foredraget står der: *Politiets muligheder for at opklare forbrydelser begrænsede sig langt hen i 1800-tallet til afhøringer, efterlysningen og udlovning af dusør. Ydermere var politibetjentene ofte få, uduelige og fordrukne. Politiets begrænsede muligheder er en rød tråd i sagen om ågerkarlen Snorre John, som åd bevismaterialet, men alligevel røg i spjældet.*

I får også historien om Balle Lars, som præsten spildte guds ord på, og om skidtknægten Ole Kollerød, der som en af de få forbrydere, skrev sine erindringer.

Gravrøverne på Assistents Kirkegård på Nørrebro, der nær var blevet lynchet, og rovmorderen Anders Sjællænder, som dømtes til døden, men først i tredje forsøg fik hovedet kappet af, har fået plads i foredraget, ligesom ægtefolk der kom rottegift i maden, som de serverede for deres partner.

Foredraget vil blive krydret med korte omtaler af politiets historie, lov og ret gennem tiderne og om, hvordan vi har straffet forbrydere.

Det bliver spændende om foredraget vil indeholde personer fra Tjeleegnen. Gennem historien har vi repræsenteret et forskelligartet persongalleri, så hvorfor ikke også *slyngler, sjovere, skiderikker og gravrøvere?*

Foredraget varer ca. 6-7 kvarter med en pause midt i forløbet. Her vil Foreningen servere enten et glas vin, en øl eller vand. (Inkluderet i entreen) Gratis for medlemmer – ikke medlemmer 50 kr.

Alle er velkomne!

"Han øvede en gerning, der satte varige spor"

Det var overskriften til nekrologen over Amtsrådsmedlem og sognerådsformand Richardt Nielsen, som døde kun 57 år gammel den 16. august 1958.

Valdemar Richardt Nielsen blev født den 16. juni 1901 i Velds. Vestergade 54. Søn af Boelsmand Niels Nielsen og Hustru Ane Marie Pedersen. I 1932 blev han gift med Dorthea Marie Lauritsen, som var født på gården Dunkø ved Thorsager den 16. oktober 1902. Datter af Gårdejer Søren Christian Lauritsen og Hustru Marie Christensen. Sammen fik de to piger og en dreng. De drev sammen Richardts barndomshjem, et landbrug med køer, grise og høns og ca. 20 tdr. land.
11937 blev Richardt medlem af sognerådet, senere formand indtil sin død. I over 20 år var det Dorthea, der stod for det derhjemme, mark, stald og børn. da han ofte var til møder. Han var i amts rådet, formand for Viborg sygehus, med til at stifte FDF i Ørum, formand for KFUM, samt flere tillidsposter. Så en person som nåede meget i sit korte liv.
Der kom mange i hjemmet for at få gode råd og man blev altid taget godt imod. Når arbejdet lykkedes for ham. sagde han »Det var Guds gave.« Han havde sit ståsted i Indre Mission.
Efter Richards død overtog Dorthea gården, sammen med sønnen Vagn drev de gården videre. Efter et par år overtog sønnen gården.
Der blev nu indrettet en bolig på gården, så Dorthea kunne blive boende. Det var hendes hjem i over 70 år.
Dorthea var medlem af sognerådet, menighedsrådet, hun førte folkeregisteret for kommunen. Hun var meget interesseret i kirkelige forhold, samt PDF og FDF. Redigerede kirkebladet i over 25 år. Fulgte levende med i samfundet omkring sig. Hun var en elsket Bedste-og Oldemor. Hun dør to dage før sin 94-års fødselsdag i 1996.
Et par mennesker som satte deres aftryk på sognet.
Dorthea og Richardt Nielsen, ligger begravet på Ørum kirkegård. vest for kirken.

Nye fragmenter fra Arkivets verden

Desværre måtte vi – efter lang tids sygdom - den 15. august tage afsked med Knud Østergaard, som har haft en stor betydning- ikke alene for det lokalhistoriske område - i det hele taget for en utrættelig indsats, såvel over for mange mennesker som inden for adskillige områder.
Knud havde fået opbygget en stor vennekreds og var kendt over alt i kommunen, hvilket da også afspejlede sig i den store tilslutning til hans bisættelse.
Æret være Knuds minde -og ærværdige indsats.

I den forgangne tid har arkivet modtaget et testamenteret pengelegat, som giver mulighed for at kunne imødekomme mangler og ønsker, såvel på arkivet som i et samarbejde med arkivforeningen.

Det har været arkivets længe nærede ønske – og behov – at styrke indsatsen i forhold *til arkivets hjemmeside.* Leo Skov har i mange år stået alene med opdatering og vedligehold af hjemmesiden. Til trods for Leos store arbejde med dette it-arbejde har vi – i et samarbejde med Leo – besluttet at nedsætte en it-gruppe bestående af tre personer (Knud Erik Hansen og Per Vester – udover Leo Skov) så området fremad ikke fortsat er så sårbart.
I det forgangne efterår er der afviklet et slægtsforskningskursus - for begyndere.
Der er blevet afholdt 3 kurser. Det første blev afviklet den 15 september – og de 2 efterfølgende blev afviklet med 14 dages mellemrum.
Kurserne er blevet afholdt af Flemming Daugaard.
Næste serie slægtsforskningskurser starter 26. januar 2023. Her vil der blive udgangspunkt i søgning af information om ejendomme.
Under et møde (23/8) med sognerepræsentanterne blev der givet udtryk for flere gode ideer, til at kunne fremme den historiske viden om lokalområdet, skabe en fælles forståelse af historien og betydningen af det kulturelle aspekt.
Flere af disse ideer er bragt til virkelighed mens øvrige blev debatteret på det seneste møde (29/11) ligeledes med sognerepræsentanterne.

Jimmy Fisker Arkivleder

Det er mørkt - det er koldt - det er vinter.

Det er de indendørs aktiviteter, der trænger sig på.
På lokalhistorisk arkiv sidder de frivillige lokalhistorikere i en god varme og graver i fortidens historier.
Det kan være begivenheder, der fandt sted for flere hundrede år siden. Men også det, der skete for måske kun få år siden, kan blive gjort levende og spændende, når det bliver sat ind i en større sammenhæng.
I alle aviser er det skrevne ord suppleret med billeder. Billederne er blikfang, men nogle gange er det selve billedet, der fortæller historien.
I arkivarbejdet er det en vigtig opgave at få billederne frem i lyset. Få sat gode tekster på og få det hele gjort tilgængeligt for alle. Vi husker hver især vores version af begivenhederne. Men at se andres version kan pludselig gøre vores egen erindring større og anderledes.
Som "arkivar" kender man også kaffens betydning. Snakken over kaffebordet bringer os vidt omkring. Fra lokalhistoriske godbidder til den rene sladder. Her er plads til alt. Dagens højdepunkter er, når der kommer input udefra. Ting bliver afleveret ved døren, eller der kommer en mail om en fjern slægtning, som måske udvandrede til Amerika i 1897.
Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv rummer et hav af oplysninger, der bare mangler at komme frem i lyset.

Mandag eftermiddag - Arkivarerne holder kaffepause

Fra venstre : Solveig Nielsen, Karen Vesterby, Leo Skov, Knud Erik Hansen, Per Vester, Jimmy Fisker, Flemming Daugaard er der oftest.

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele
tlf: 2987 6703
e-mail: info@tjelearkivet.dk
www.tjelearkivet.dk
Åbent hver mandag fra kl. 14 - 17.
(Ferielukket i juli måned)

Det gamle træ, oh – lad det stå

-men nu går det ikke længere

Den gamle allé ved kirkegården i Løvel er døende. Den har i mange år haft det skidt, og flere af træerne er allerede væk. Vi er nogen, der hvert forår har kigget på træerne og krydset fingre for, at de fik blade på endnu engang.

Men nu er det helt slut. Alt for mange af de tilbageværende træer er rådne og hule, og menighedsrådet har besluttet helt at fjerne alleen, og erstatte den med en ny.
Det vil gøre ondt, den imponerende allé har igennem tiderne nærmest været et vartegn for byen.

Alléen blev plantet i 1906 og utallige er de skridt, der gennem mange generationer er gået vejen op igennem alléen, i sorg og glæde.
De store gamle træer indgyder en højtidsstemning på vej op mod kirken.
I starten af 2023 påbegynder man projektet med fældning af alléen, og i efteråret 2023 vil der blive plantet lindetræer af en pæn størrelse.
Det vil blive frygtelig bart og helt forandre området, men måske kan de store gamle lindetræer på selve kirkegården blive mere synlige og sammen med den nye allé give et helt nyt vue til kirken.

Jonna Bach

Bytavler i Nr. Vinge

I oktober 2003 var der indbudt til en festlighed på et græsareal neden for Nr. Vinge Kirke. Den 23. oktober i 2022 var der igen inviteret til sammenkomst det samme sted og anledningen var den samme: nemlig at afsløre to plancher med billeder og tekster om Nr. Vinges historie og indvi de nyerhvervede bordbænkesæt. Forklaringen på denne gentagne ceremoni er, at det oprindeligt opstillede var fuldstændig udtjent efter næsten 20 års udeliv. Heldigvis kunne en repræsentant for Viborg Kommune se værdien i "anlægget", og gav – sammen med Menighedsrådet – tilsagn om økonomisk støtte til en udskiftning. En gruppe Nr. Vinge beboere klarede omlægningen af fliser mm, så de nye tavler og siddepladser præsenterede sig virkelig flot på den velbesøgte indvielsesdag, som oven i købet blev tilsmilet af solen.

Så her skal lyde en opfordring til at lægge vejen forbi den lille oase. De to tavler indeholder et væld af oplysninger om Nr. Vinge, som engang var en driftig lille by med de to store gårde – Vingegård og Karlslyst – ved hver sin ende af byen.
Der var den meget moderne skole fra 1940. Nr. Vinge Skole var den første i det gamle Viborg Amt, som blev opført efter en ny skolelov, som bl.a. indebar, at der skulle være gymnastiksal, faglokaler til undervisning i sløjd, skolekøkken, og at der blev undervist i fysik, botanik og engelsk. Der var forsamlingshus, telefoncentral, smedje, brødudsalg og selvfølgelig en købmandsbutik med både benzintank og landtur. Du kan også blive klog på fiskeriet i Tjele Langsø, da teksterne på tavlerne i vid udstrækning er forfattet af Nette Hunsballe, som var gift med Marius Hunsballe, han var erhvervsfisker i Nr. Vinge fra 1951-1986. Nette døde desværre i 2018. Hun var opvokset i Nr. Vinge og kendte meget til livet og menneskene i byen, og noget af hendes store viden om lokalhistorien er på denne måde bevaret.

Hvis du tager imod opfordringen til et besøg i Nr. Vinge, så snyd ikke dig selv for også at besøge kirken. Den blev fuldstændig istandsat i 2021 og fremstår nu meget smuk med nye farver på inventaret. Døren er åben i dagtimerne.

Lene Hove

2 unge mænd omkomne ved badning i Skalsåen

"Oversat" af Marie Nielsen:

I lørdags er to unge mennesker, sønner af boelsmand Tonni Andersen i Kistrup, på henholdsvis 17 og 22 år, forulykket i Skals å.

Hvorledes ulykken er sket, vides ikke bestemt.

De unge karle var beskæftigede med grøfterensning i engene tæt ved åen, og det menes da, at de ved middagstid i den stærke varme har villet tage sig et bad i åen og derved er omkomne.

De savnedes først, da de ikke noget efter sædvanlig tid var kommen hjem, og deres fader gik ud i engene for at se efter dem.

Da de ikke var ved deres arbejde, gik han ud til åen og fandt deres tøj liggende på åkanten.

Den stakkels fortvivlede fader, der nu anede ulykken, løb tilbage efter folk, der også så hurtigt som muligt kom til åen for at søge efter dem.

Men det var bleven langt hen på aftenen – klokken var mellem 11 og 12 – og da det var mørkt, blev eftersøgningen uden resultat. Om morgenen mellem kl. 2 og 3 blev eftersøgningen igen meget ihærdigt fortsat; men først ved fem tiden i går eftermiddag fandtes de begge som lig i åen, tæt ved, hvor deres tøj lå.

Denne store sorg, der her har ramt dette hjem, som på denne måde har mistet deres to ældste børn og eneste sønner, maner alle til forsigtighed ved badning i åen.

Det er meget farligt at bade i Skals åen, da der på sine steder er mange dybe huller.

2 unge Mænd omkomne ved Badning i Skalsaaen.

I Lørdags er to unge Mennesker, Sønner af Boelsmand Tonni Andersen i Kistrup, paa henholdsvis 17 og 22 Aar, forulykket i Skalsaa. Hvorledes Ulykken er sket, vides ikke bestemt. De unge Karle var beskæftigede med Grøfterensning i Engene tæt ved Aaen, og det menes da, at de ved Middagstid i den stærke Varme har villet tage sig et Bad i Aaen og derved er omkomne. De savnedes først, da de ikke noget efter sædvanlig Tid var kommen hjem, og deres Fader gik ud i Engene for at se efter dem. Da de ikke var ved deres Arbejde, gik han ud til Aaen og fandt her deres Tøj liggende paa Aakanten. Den stakkels fortvivlede Fader, der nu anede Ulykken, løb tilbage efter Folk, der ogsaa saa hurtig som mulig kom til Aaen for at søge efter dem. Men det var allerede bleven langt hen paa Aftenen — Klokken var mellem 11 og 12 —, og da det var mørkt, blev Eftersøgningen uden Resultat. Om Morgenen mellem Kl. 2 og 3 blev Eftersøgningen igen meget ihærdigt fortsat; men først ved Femtiden i Gaar Eftermiddag fandtes de begge som Lig i Aaen, tæt ved, hvor deres Tøj laa.

Denne store Sorg, der her har ramt dette Hjem, som paa denne Maade har mistet deres to ældste Børn og eneste Sønner, maner alle til Forsigtighed ved Badning i Aaen. Det er meget farligt at bade i Skalsaaen, da der paa sine Steder er mange dybe Huller. —d.

†

Det Smertens Budskab meddeles herved Slægt og Venner, at vore to Sønner, **Anders,** 22 Aar, og **Søren,** 17 Aar, i Gaar er afgaaet ved Døden ved en Ulykke.

Kistrup, 3. August 1913.

Ane Kirstine og Tonni Andersen.

Begravelsen er bestemt til *Torsdag den 7. ds. Kl. 11* fra Hjemmet.

Indbydelsen bedes modtaget paa denne Maade.

Oprydning - flytning !!

Arkivet har et stort billedmateriale og avisudklip fra hele den gamle Tjele Kommune – dem er vi i gang med at registrere, derfor vil der løbende blive åbnet adgang til billederne, så hold endelig øje med **Arkiv.dk** eller kom og besøg os i åbningstiden, for selv at se hvad vi ligger inde med. **Smid det ikke ud!**

Hjælp Arkivet og Lokalhistorisk Forening! – **Vi passer på historien**.
Smid aldrig papirer og billeder væk, - oprydning og flytning er lokalhistorikers skræk.

Folk er tit ikke i stand til at vurdere, når et gammelt barndomshjem skal tømmes, – Bedstefar havde så mange ting, som ligger i huset her, rundt omkring, vi fylder containeren ude på gaden!
"**Ak, ja – sådan skete skaden: alt det, som var til ingen nytte, det blev de grådige flammers bytte**.

Billeder viser, hvordan Bedste så ud, da hun for 50 år siden stod brud…
Så husk, når du skal tømme loft eller kælder, inden en endelig dom, du fælder:
Kontakt os først, – kom, ring eller skriv til Arkivet eller en lokalhistorisk nørd fra foreningen.

t portræt af en fhv. Tjeleborger

Michael Pedersen f. 17/7 1911 – d. 7/10 2004

Michael Pedersen er født i Asmild Sogn, Viborg Amt den 17/7 1911 som søn af gårdmand Peder Christian Pedersen og hustru Antonine Karoline Nielsen. Ved dåben den 13/8 stod ikke færre end fem personer fadder til ham, heriblandt lærer Grønvald Fynbo og den daværende smed i Vammen, Christen Christensen. Som helt lille flyttede han sammen med sine forældre til en gård lidt uden for Vammen.

Michael Pedersen gik i skole i Vammen og blev derpå uddannet indenfor landbrug og gik en tid på Asmild Kloster Landbrugsskole (1931/32). Som ung arbejdede han på gården hos sine forældre, indtil han i 1941 købte en mindre ejendom, *"Torpinggaard", Tinghøjvej 22 ,*

som han, sammen med sin hustru, drev indtil 1946, hvor han overtog sit barndomshjem .

Den 1. september 1940 blev Michael Pedersen gift med Karla Pedersen (født Kjeldsen) i Lindum kirke.

Karla Kjeldsen var født 14/3 1916 i Bigum Sogn, Viborg Amt og var datter af gårdejer Christen Kjeldsen og hustru Nanna Henneberg.

Som ung begyndte Michael Pedersen at modtage undervisning i klaver og violin og kom en kort tid til at spille i et orkester i Viborg, inden han senere spillede til lokale baller og fester. I en moden alder spillede han til folkedans forskellige steder.

Lokalhistorien havde interesseret Michael Pedersen meget. Han havde ydet betydelige bidrag

til det lokalhistoriske arkiv i Ørum og var i 1993 med til at stifte den lokalhistoriske forening i Tjele.

Michael Pedersen var på mange områder en meget foretagsom mand, der, ikke mindst i 1950'erne og 1960'erne, havde deltaget aktivt i det lokale arbejdsmæssige liv.

Bestyrelsesformand Han blev formand for Venstrevælgerforeningen og i 60'erne formand for bestyrelsen for Brugsen i Vammen. Landets første brugsforening opstod i 1866 i Thisted, mens Vammen brugsforening opstod relativt kort derefter, nemlig i 1888. Frem til 1902 havde brugsen til huse på Grøndalsvej, hvorefter den blev flyttet til Nørregade. Den blev lukket den 5/1 1989.

Udvalgte tillidsposter og revisor

Blandt andre tillidsposter var Michael Pedersen i bestyrelsen for Vammen mejeri, der i 1962 blev lagt sammen med mejeriet i Ørum, revisor for Vammen Andelskasse og gennem mange år formand og i tilsynsrådet for sparekassen i Vammen-Lindum.

I deres ægteskab fik de 5 børn, to drenge/tre piger:

Deres første barn, Peder Christian Pedersen kom til verden den 19/3 1941 og blev siden adjunkt ved Århus Akademi. Michael Pedersen ernærede sig på det daværende tidspunkt som *avlsmedhjælper*.

Deres andet barn, Nanne Betty Pedersen, blev født den 20/12 1942 og blev bestyrer af en forretning i Herning og siden som afdelingsleder af et parfumeri. Michael Pedersen blev betegnet som *husmand.*

Deres tredje barn, Birgit Elna Pedersen, blev født den 28/3 1944 blev kontoruddannet, men udrejste i 1966 til USA, hvor hendes franskfødte mand blev restauratør i Californien.

Billeder af Michael Pedersen henholdsvis fra o. 1980 og 2000

Deres fjerde barn, Hugo Pedersen, fødtes den 6/3 1946 og blev siden en kendt og anerkendt dyrlæge såvel i Danmark som i udlandet. Døde ved en tragisk ulykke i 2017. Michael Pedersen var på daværende tidspunkt efter købet af "Torpinggaard" benævnt *gårdejer*.

Deres femte barn, Grete Lillian Pedersen, blev født den 31/5 1955. Michael Pedersen var fortsat gårdejer, mens han hustru, Karla Pedersen, var blevet uddannet ved husgerning og blev formand for husholdningssektionen under Landboforeningen.
Alle deres børn blev født i Vammen

Michael Pedersen mistede sin hustru i 1983. Michael Pedersen blev en kendt og anerkendt borger i Vammen i sin lange levetid. Han døde den 7. oktober 2004 i en alder af 93 år på Pensionistgården i Vammen og blev, som hustruen, bisat på Vammen kirkegård.

Jimmy Fisker
Arkivleder
Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

Visioner om mejeribruget

Erik Overgaards fund på arkivloftet.

I 1912 blev der afholdt jubilæumsfest i Sødal Skov i anledning af Rødding Mejeris 25-års jubilæum. I dagens anledning var trykt et sanghæfte: **MÆLKERI - i tre tempi.**

Det var lidt tilfældigt, jeg faldt over dette festskrift på Tjele Lokalhistoriske Arkiv i Ørum. Plettet og sat sammen med "klisterbånd" har det åbenbart været i hænderne på mange mennesker. Det er fuldt forståeligt, for det er en guldgrube af poesi, tidsbeskrivelser, politiske holdninger - og visioner for fremtiden.

FØRSTE TEMPO.

Mel: „Jens Vejmand".

Der hvilte over Landet
og Landets Mælkeri
i vore Fædres Tider
saa skøn en Poesi.
Det nye og moderne
man kendte knap af Navn.
Og der var aldrig Tale
om Malkepigesavn.

I Spanden Sidsel sendte
den hvide Mælkestrøm.
Hun vædede den hule Haand,
naar den blev alt for øm.
En Sjat af Mælkespanden
hun gav til Gaardens Kat.
Og Resten under Loftet
i Fade hen blev sat.

stod Karl og Pige op.
Og snart klang Træskojernet
paa Grebningstenens Top.
Mens Søren muged Øget,
sad Sidsel paa sin Stol
og sled i Koens Yvertøj.
— Paa Raahnen Kokken gol.

trak Fløde, fed og graa.
Og Stuens Støv sig lagde
saa fin og let derpaa.
Naar Fløden saa var skummet
forsigtig Fad for Fad,
den i Alkovesengen
sig fik sin Varmegrad.

Og saa blev der en Kærnen.
Man hev den Kærnestav
og hev og hev — men ofte
slet intet Smør det gav.
— Ja, det var i de Dage,
da der var Poesi.
Nu er man saa moderne
med Andelsmejeri.

"Første Tempo" beskriver den poetiske tid før Andelsmejeriet:

Mens Søren muged Øget,
sad Sidsel på sin Stol
og sled i Koens Yvertøj
- på Raahnen Kokken gol.

MÆLKERI —

i tre Tempi.

Videre kom mælken i fade, som blev sat op under loftet:

(Den) trak Fløde, fed og graa.
Og Stuens støv sig lagde så fin og let derpaa.

Velbekomme! Når så fløden havde opnået sin "varmegrad" i Alkovesengen, var den klar til "Kærnestaven". Det blev ikke altid til poetisk smør, så der var brug for et Andelsmejeri forstås!

Versene synges på melodien "Jens Vejmand", som Carl Nielsen skrev i 1907 - altså blot fem år før jubilæet. Det er ganske imponerende, at en sang/melodi kan have spredt sig så hurtigt i en tid uden Fællessang i radio og tv, men den har jo nok lydt i forsamlingshuse og på højskoler.

"Andet tempo" går på melodien til "Husmandssangen" - den vi kender, som "Når vinteren rinder i grøft og grav". Skjoldborg skriver teksten allerede i 1897, men det er først i 1907, at melodien kommer til. Igen kun fem år før den bruges som melodi til en lejlighedssang.

Der er næppe tvivl om, at vores forfatter er husmandsven.

I "Andet tempo" skriver han:

Og side om side staar Husmandens spand
med Gaardmandens; thi man til rang eller stand ikke kender, hvor Fremskridt har ordet.

Og fremskridt er der kommet, så

Højt knejser den sodede Skorsten mod sky og står som et Samlingens Mærke
Den vinker en hilsen fra By til By

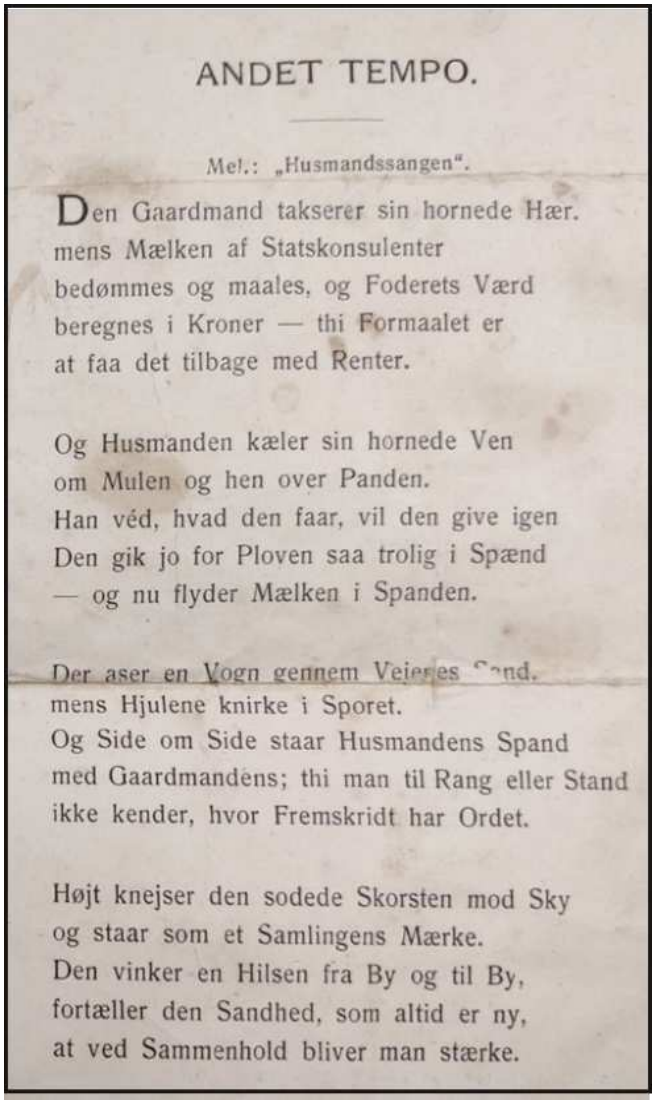

ANDET TEMPO.

Mel.: „Husmandssangen".

Den Gaardmand takserer sin hornede Hær.
mens Mælken af Statskonsulenter
bedømmes og maales, og Foderets Værd
beregnes i Kroner — thi Formaalet er
at faa det tilbage med Renter.

Og Husmanden kæler sin hornede Ven
om Mulen og hen over Panden.
Han véd, hvad den faar, vil den give igen
Den gik jo for Ploven saa trolig i Spænd
— og nu flyder Mælken i Spanden.

Der aser en Vogn gennem Veiens Sand.
mens Hjulene knirke i Sporet.
Og Side om Side staar Husmandens Spand
med Gaardmandens; thi man til Rang eller Stand
ikke kender, hvor Fremskridt har Ordet.

Højt knejser den sodede Skorsten mod Sky
og staar som et Samlingens Mærke.
Den vinker en Hilsen fra By og til By,
fortæller den Sandhed, som altid er ny,
at ved Sammenhold bliver man stærke.

Det er især "Tredje tempo", som spærrer mine øjne op. Her er Kristensen ude i en fremskrivning af mejeribruget. Det er altså skrevet i 1912, men han formår at tænke ganske mange nylige opfindelser ind:

En Kostald er ganske forfejlet, hvis den ikke har Telefon.

Hygiejne har han øje for:

WC med toilette. Her skal Pigerne deres Person før malkning fikse og nette.

Indtransporten, som ellers skete med hestevogne:

Man i Biler, der hastigt iler
afsted som Mælkevogne,
Mælken henter fra Producenter
i 14 kirkesogne.

Hermed har Kristensen forudsagt andelsmejeriernes sammenlægning, som foreløbig er blevet til ARLA.

Omkring eksporten skyder han dog lidt over målet:

Smørret sendes til Engeland
afsted med Flyvemaskine.
Selv man over det ganske land
maa nøjes med Margarine.

Det spår han kun ni år efter, at brødrene Wright for første gang lettede fra jorden i et motordrevet fly. Smørret bliver dog fortsat sent afsted med skib, men udsagnet om margarinen står nogenlunde til troende. Jeg har fra troværdigt vidne, at tjenestefolk på en kvæggård på vores egn så sent som i 1970'erne måtte nøjes med margarine på brødet

Han slutter af med at tænke:

at Staten skænker (hertil) et Par Millioner

Det må siges at være sket; jf. de mange landbrugsstøtteordninger igennem årene, så K.J. Kristensen kan konkludere:

- Vejen går mod Slaraffenland,
det tror jeg dog, jeg kan sige

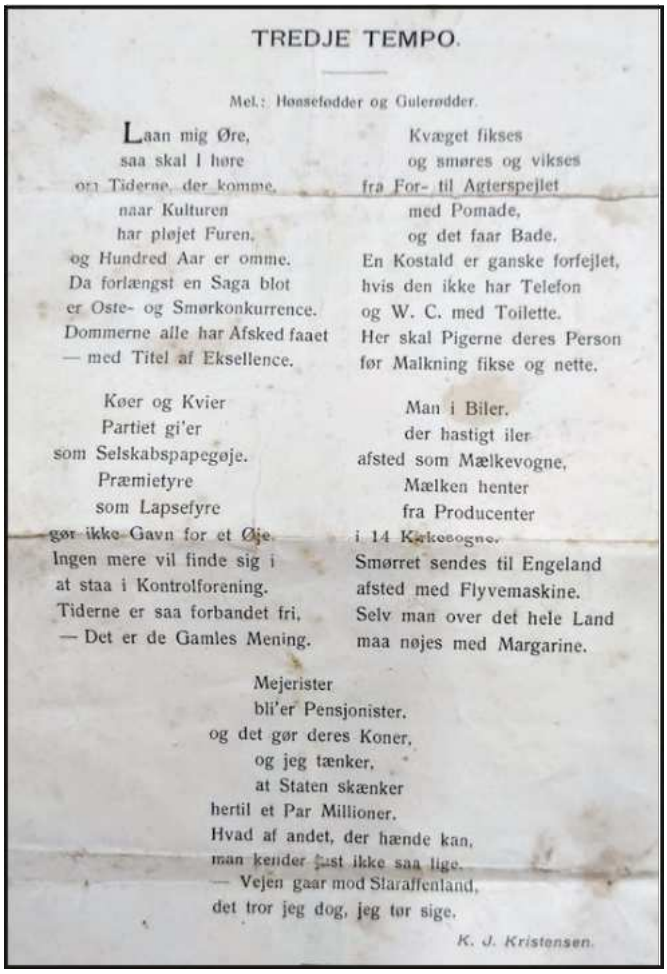

TREDJE TEMPO.

Mel.: Hønsefodder og Gulerødder.

Laan mig Øre,
saa skal I høre
om Tiderne, der komme,
naar Kulturen
har pløjet Furen,
og Hundred Aar er omme.
Da forlængst en Saga blot
er Oste- og Smørkonkurrence.
Dommerne alle har Afsked faaet
— med Titel af Eksellence.

Køer og Kvier
Partiet gi'er
som Selskabspapegøje.
Præmietyre
som Lapsefyre
gør ikke Gavn for et Øje.
Ingen mere vil finde sig i
at staa i Kontrolforening.
Tiderne er saa forbandet fri,
— Det er de Gamles Mening.

Kvæget fikses
og smøres og vikses
fra For- til Agterspejlet
med Pomade,
og det faar Bade.
En Kostald er ganske forfejlet,
hvis den ikke har Telefon
og W. C. med Toilette.
Her skal Pigerne deres Person
før Malkning fikse og nette.

Man i Biler,
der hastigt iler
afsted som Mælkevogne,
Mælken henter
fra Producenter
i 14 Kirkesogne.
Smørret sendes til Engeland
afsted med Flyvemaskine.
Selv man over det hele Land
maa nøjes med Margarine.

Mejerister
bli'er Pensjonister,
og det gør deres Koner,
og jeg tænker,
at Staten skænker
hertil et Par Millioner.
Hvad af andet, der hænde kan,
man kender just ikke saa lige.
— Vejen gaar mod Slaraffenland,
det tror jeg dog, jeg tør sige.

K. J. Kristensen.

Se næste side

Forfatteren er K.J. Kristensen, som skrevet efter "Tredje tempo". En søgning på nettet sandsynliggør, at han hedder Kristen Jespersen Kristensen og er født i Firhøje ved Varde i 1867. Han har været redaktør og højskolelærer og står som forfatter til flere udgivelser, bl.a. "Sownraadsforhandlinger i Snakkenbjerre Sownraad"!

Hans relation til vores egn er uklar, men han har også udgivet "Borgerforeningen i Hobro 1844-1894"; måske der ligger et hint her! Rødding Mejeri

Rødding Mejeri 1959 (Fra Danmark set fra luften/Sylvest Jensen Luftfoto)

Jens Peter Giversen, som gennem mange år drev Sødal Hovedgård, og Peder Andersen har på http:// roddingviborg.dk/foreninger-i-roedding/ lokalhistorie/mejeriet/ skrevet om Rødding Mejeris historie.

Om Rødding Mejeri:

Mejeriet kommer i gang i 1887 med 120 leverandører og 700 køer fra et ganske stort opland. I 1901 bliver det første lurmærkede smør eksporteret fra Rødding til England. I 1911 bliver mejeriet udvidet, og der er på det tidspunkt 352 andelshavere. Der er godt gang i mælkeproduktionen på den tid. Ørum Mejeri er kommet til 1902, og i 1912 bliver Vammen Mejeri bygget. Løvel får først sit mejeri i 1930.

Giversen omtaler også jubilæet:

Den 12. juli 1912 fejrede Rødding Andelsmejeri sit 25-års jubilæum ved en fest i et stort telt i Sødal skov. Baron Petersdorff, som ejede skoven på det tidspunkt, udtalte ved den lejlighed bl. a. håbet om, at 50-års jubilæet til sin tid kunne fejres på den samme plads under de gamle bøge. Det blev det, den 29. juli 1937, og da var der 2 store telte med plads til 3 – 400 mennesker – men da deltog Petersdorff ikke. Han døde i 1919.

Rødding Mejeris æra slutter med et brag, idet den store kedel springer læk i 1977. Der spøger allerede sammenlægningstanker, så med udsigten til en stor investering bliver mejeriets likvidering hurtigt vedtaget, og leverandørerne deler sig til Ørum, Randers/Viborg og Mejeriselskabet Danmark.

En epoke på 90 år er slut.

Møde og arrangementsplan 2023

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

1. Tirsdag den 17.01.2023 - Fællesmøde / Bestyrelsesmøde. Kl. 19.00
   Lokalhistorisk Arkiv, Tjelevej 8 – 8830 Tjele
2. Onsdag den 22.02.2023 - Generalforsamling. Kl. 19.00
   Forsamlingshuset Tjelecenteret, Ørum
3. Onsdag den 29.03.2023 - Bestyrelsesmøde. Kl. 19.00.
   Lokalhistorisk Arkiv - Tjelevej 8, 8830 Tjele
4. Mandag den 17. april 2023 -
   Foredrag ved Henning Frandsen. Kl. 19.00
   Forsamlingshuset Tjelecenteret, Ørum
5. Onsdag den 16. august 2023 - Sommerarrangement
   (Tema ikke fastlagt)
6. Onsdag den 6.09.2023 - Bestyrelsesmøde.
   Kl. 19.00
   Lokalhistorisk Arkiv, Tjelevej 8 – 8830 Tjele
7. Onsdag den 1. november 2023 - Efterårsarrangement
   (Tema ikke fastlagt)

Skatter og afgifter

Vi har netop i foråret 2022 afhændet "Nederskov" i Vrå efter 52 år.
Der er og har været meget snak om skattetryk og afgifter – også på landbrug.
Peiter overtog 1905 "Nederskov" (matr. 2d , 4 Td Land Kjær 6 Td Land Hede 26 Td Land Mark) Jord, som lå nabo til hans fødehjem. Inden han rigtig tog fat på byggeri af ejendom, ønskede han overblik over de skatter og afgifter, der var forbundet med købet. Det vides ikke, om Peiter blev forundret over, den afgift, der blev lagt på hans husmandssted på 34 tdr.

Peiter fik fra Herredsfuldmægtig Esmann, Viborg d. 3. august 1905 tilsendt følgende:

Hartkorn
4 skæppe, 2 fjerdingkar, 2 album ca. 58,25 kg byg

Pålagt tiende:

Præstetiende	2 skæppe, 3 ¾ fjerdingkar	ca. 36,7 kg	-
Kongehavretiende	2 skæppe, 2 ½ fjerdingkar	ca. 32,8 kg	-
Præstekvægtiende	½ fjerdingkar	ca. 1,50 kg	-
Byg til præsten	3 fjerdingkar	ca. 9,375 kg	-
Byg til læreren	1 1/3 fjerdingkar	ca. 4,15 kg	-

I 1912 var Peiter blevet gift og havde fået to børn, og i regnskabet er skatter og afgifter i kr. og øre.

I mister de et nyfødt barn, og 1920 dør hans kone af den spanske syge.

	1912	**1920**
Præstetiende	4,99 kr.	
Kongehavretiende	2,70	
Kommuneskat	61,35	189,47
Statsskat	5,85	25,69
Kg skat	21,88	114,80
Mølletold		15,16
Sygekasse	10,00	10,50
Brandpenge	32,40	35,02
Kreaturforsikring	11,89	
Ulykkesforsikring	8,28	3,78
Skoletørv (normal	1,77	
Landbrugets arbejdsfors.		
Tyrepenge	4,00	14,00
Hus og Hjem		
Jordemoder	4,00	
Ligkiste, tov, tøj m.v.	6,65	112,50
Aviser	4,76	8,95
Mergel		
To Stude	375,00	
Gave til belgierne		
Gave til sønderjyderne		
Udgifter v.skifte,arv. tingl.		266,25
Løn til medhjælp		325,25
Indtægter i alt	1348,77	3049,71
Udgifter i alt	1200,32	2341,03
Overskud	**148,45**	**708,68**

Peiter og sønnen Jens omkring 1930.

Folkebladets billede da Peiter blev 85 år i marts 1950.

Jørgen Dalager

STEN PÅ TJELEEGNEN

Nr. Vinge

Statsmændene i Nr. Vinge rejste Stenen som tak til Hedeselskabet og planteavlaudvalget

Viskum

Vejrumbro

Når træet
Fuldt af
Blomster
Står det
1864 skal min 1920
hjemkomst melde

Mindeparken i Løvel

Savskærerens Leo er død,

Lokalhistorien i Vrå mister en vigtig kilde.

Leo Yding Sørensen, savværksejer Alfred Sørensens søn fra "Skovly" Vråvej 7. døde som 85-årig den 21.dec. 2022.

Leo er manden, der gennem mange år har bidraget til Vrås historie, som kan ses på www.pederstruphistorie.dk. Leo brugte som pensionist mange timer på sin slægts og Vrås historie, og der er kørt mange ture fra Ringkøbing til Rigsarkivet i Viborg og til Vrå.

Jeg har i mange år haft et godt samarbejde med Leo, og jeg er utrolig taknemlig for hans beskrivelser af gårdene i Vrå.

Leo udgav i 2019 bogen "Sødal efter 1919 og statshusmandsbrugene på Sødal mark". Man kan på Pederstrups hjemmeside finde link til bogen under "Nabolaget". Æret være Leos minde

Jørgen Dalager